

Vinske gorice so imenitne, posebno Svrževo, Orehovica in Breško. Ljudje so trdni kmetje, delavni in še ne zelo popačeni. Vinogradi, travniki, gozdi, pašniki so v dobrem stanu. Vas Strassberg, pod njo četrť ure proti severu je podrt grad; o njem pripovedujejo, da ga je Turek iz gore Brunek s topovi razstrelil in razsul. Pod tem gradom v dolinici pri potoku Cirnčič (ali Kalčič) se nahajajo toplice; gotovo so bile kdaj kopališče grajskih. Še dan danes se vidijo lepe plošče v vodi. Ta toplica nikoli ne zmrzne. Opomnim naj še dveh toplic, t. j. Podborška toplica pri vasi Podboršt in pa Videmska toplica pri vasi Videm. Pripovedujejo, da je tukaj, kjer zdaj Št. Janž stoji, nekđaj bilo jezero, kajti pravijo, da Št. Janž na jezeru stoji. Pravljiica se glasi: Nekemu kmetu so padli v jezero vpreženi voli in čez nekoliko let pozneje so pod vasjo Kutudrije na travniku volovski jarem dobili. Župa Št. Janž (sv. Janez Krstnik, Dvor, Johannesthal) je spadala poprej pod Št. Rupert, ima 5 podružnic: Kal (sv. Martina), Osredek (sv. Felicijana in Primoža), Leskovec (žalostne Matere Božje), Budnavas (sv. Miklavža), Kamenca (sv. Marjete). Od l. 1752. je bil Št. Janž pod Št. Rupert, l. 1784. pa samostojna župa. Leta 1828. so novo cerkev zidali. Št. Janž leži ravno v sredi župe na prijetnem holmcu (bolj rebro bi se imenovalo) iz več sodružnih holmcev v sredi lepega polja in travnikov. V okrožji pozdravljajo to izbušeno dolinico lepi nizki hribci z vinskimi goricami in gozdiči. Lepa sela in pristave pozdravljajo veselo potnika v to dol stopivšega, kjer so prijazne nevelike vasi z dobro cesto in z lepimi kapelicami. Vas Št. Janž ni velika, ima le 8 hišnih števil, z lepo prijazno zelo okinčano cerkvijo z lepim zvonikom in z lepim novim farovžem. Pokopališče je na prijaznem drugem holmcu. (Dalje prihodnjič.)

Postava

za poučevanje v krščanskem nauku na ljudskih in srednjih šolah, kakor tudi po učiteljiščih, ter za troške, ki bodo vsled tega narastli.

(Vladna predloga.)

V soglasji obeh zbornic državnega zbora določam sledeče:

§. 1. Oskrbovanje krščanskega nauka, kakor je taisto zdaj cerkvenim in drugim verskim zadrugam izročeno vsled postave s 25. maja 1868. l., §. 2. državnega zakonika in po postavi s 14. maja 1869. l., §. 5. državnega zakonika, združeno je z dolžnostjo, da se oskrbuje brezplačno ondi, kjer ta postava odločno kaj drugega ne predpisuje.

Verskim višjim gosposkam dovoljuje se, da smejo v to združiti po več dijaških oddelkov v enega samega ravno tistega učnega zavoda, ali pa tudi več učnih zavodov skupaj gledé pouka v veronauku v sporazumu sè šolsko oblastjo, ako se jim na ta način morda dolžnosti polajšajo.

§. 2. Za pouk v krščanskem nauku po višjih razredih več kot trirazrednih ljudskih, meščanskih in srednjih šol, kakor tudi po učiteljiščih naj se nastavijo kateheti sè stalno plačo ali pa z letno remuneracijo, ali pa naj se dajo tistim, ki ta posel vsled svoje službe že opravljajo, primerne remuneracije.

Remuneracije se tudi tedaj za tri- ali manjrazredne šole lahko dovolijo, ako je pouk v krščanskem nauku zarad preobilnih drugih ur ali pa zarad lokalnih vzrokov s posebnimi težavami združen.

Ako po §. 5. postave s 14. maja 1869. l., drž. zak. šte. 62., krščanski nauk kak svetoven učitelj poučuje, se mu mora na vsak način remuneracija pripoznati.

§. 3. Ako je treba zunaj kraja, v katerem se stanuje, veronauk poučevati, treba je za to po razmerah daljave in po drugih okoliščinah preskrbeti potrebnega prevoženja, ali pa naj se dovolijo cene odškodnine za pot, katere naj določijo šolske oblasti v sporazumu s cerkvenimi oblastnjami od instance do instance.

§. 4. Vsakemu verskemu društvu mora se zavarovati pouk v veronauku po učiteljskih in srednjih šolah, ako ima le 20 učencev po vseh razredih skupaj, kjer je krščanski nauk obligaten predmet. Ravno taisto velja, ako je v kakem kraju skupno število učencev 20, če tudi so po raznih šolah razkropljeni, samo da so enega veroizpovedanja.

§. 5. Za vse tiste slučaje, kadar se zaradi pomanjkanja rednega pouka v krščanskem nauku v šoli kakega posebnega veroizpovedanja ne more dokazati, da bi bili dijaki reden pouk dobivali, skrbi naj minister za nauk in prosveto po potu določil za potrebno.

§. 6. Troški, kar jih bo pouk v krščanskem nauku napravil (§§. 2., 3. in 4.), ako ni za nje morda kakega posebnega zaklada, ustanove, ali pa obveze posamičnih oseb ali zadrug, pripadajo k troškom dotične šole.

§. 7. Kar se tiče nameščenja služeb, na katerih je določena plača ali pa nagrada za pouk v krščanskem nauku, so ravno tiste postave merodajne, kakor za oddajo posvetnih služeb. Namesti naj se pa vedno le tak prosilec, kojemu dotična verska vrhovna oblast pripoznava zmožnost pouka v krščanskem nauku. (§. 6. postave s 25. maja 1868. l. državnega zakonika šte. 48.)

§. 8. Deželna postavodajalna oblast si pridrži pravico v okvirji določil zdanje postave gledé ljudskih in meščanskih šol določevati in uravnavati plače verskim učiteljem (§. 2.) ravno tako, kakor je to pri družih učiteljih (§§. 55., 57. postave s 14. maja 1869. l., državnega zakonika šte. 62.).

§. 9. Ta-le postava postane veljavna ob začetku bodočega šolskega leta po svojem razglašenju.

§. 10. Kakor hitro postane ta-le postava veljavna, zgubi svojo veljavo postava z 20. junija 1872. l., drž. zakonika šte. 26., kakor tudi vse druge postave in naredbe, ki se tega predmeta tikajo.

§. 11. Izvršiti ima to postavo minister za nauk in prosveto (bogočastje).

(Po „Slov“.)

D o p i s i .

Z Dunaja. »Ústřední matice školská« v Čechih vrlo deluje in napreduje. Na vseh krajih osniva po potrebi ljudske ali srednje šole, jih vzdržava ali poskrbi, da jih dežela prevzame. Kako ogromno veliko doseže, predstavljamo si lahko, mi skromni Slovenci, po poročilih o nje delovanji in uspehah. V tem četrletu potrebovala je vkup 53.526 gld. za 35 učilišč (izdavala je za posamezne od 80 do 4717 gld., to naj višjo svoto v Jiglavi), poleg tega še 1855 gld. za upravo. Po takem zahteval bi proračun za šolsko leto 1883/84. čez 165.000 gld. Ves ta denar je že zagotovljen; gre le za to, da se nabira za prihodnja leta. »Ústřední matice« vzdržava se po udih zakladajočih z doneskom 500 gld., pravih z doneskom 100 gld., delujočih z letnim doneskom 10 gld., rednih z letnim doneskom 5 gld. in donasajočih z letnim doneskom 1 gld.; prvih je 87 (kakor znano pristopil je kot tak tudi moravski deželni namestnik grof Schönborn, o čemur so nemški listi dokaj kričali), drugih 1009, tretjih 1046, četrth 1413, in zadnjih 14.229. Premoženja v denarjih in posestvu ima koncem svečana t. l. blizo 200.000 gld. Do zdaj nabrala ter deloma izdala je 400.000 gld. Začetkom svečana oglašila je poziv: »Kličemo k národu! Kličemo po pravici in dolžnosti!« prošé nove podpore. Iz najnovejših dogodeb ali boljše uspeha zaznamovati moramo onega v Liberci (nem. Reichenberg) in Duhcovu (nem. Dux) v severnih Čechih. V Liberci prevzel je 5razredno šolo deželni šolski svét na prošnjo Matičino, v Duhcovu podal ji je pravico javnosti, kar je očividno velik pridobitek. Proti javni češki šoli v Liberci delali so in